

XIII

28 - IX - 1941

Estimats Joan i Nuri: Ahir va arribar carta de Macorís per l'Esperança, i com que ella no hi era, ja ens teniu a tots nosaltres morts de curiositat. La correcció ens manava no obrir-la, i teníem tantes ganes de saber quines notícies portaven aquells fulls vinguts de tan lluny! La Mercè, que és molt més jesuïta del que sembla, trobà una solució: féu obrir la carta per un estranger, i llegir-la en veu alta per un altre.

Així l'Esperança no ens podrà pas renyar! Potser us sorprendrà que això m'hagi impel·lit a escriure-us. Poc després de tirar la meua carta de darrers de juliol, vaig rebre la vostra del 23 de juny. Abans havia rebut el plec dels poemes d'en Joan. Tanmateix, si us escric avui és perquè ahir, amb la carta d'en Joan a l'Esperança, vaig veure ben clar el que ja temia, i és que alguns fragments de la meua carta anterior havien d'irritar fortament en Joan. És cert que potser nosaltres no imaginem prou el que és viure a Macorís. Però si alguna cosa que diem nosaltres us sembla fora de lloc i estúpida, penseu que potser tampoc vosaltres teniu una idea molt precisa de l'ambient en què es viu aquí. Déu sap que la meua intenció era bona, i que no us voldria veure pas convertits en exemplars de l'alta societat dominicana, tal com ens la descriu en Joan. Però sap també, i seria per tant inútil que volgués dissimular-hi, que no tinc cap mena de prejudici antifiliísteu, i que tan honorable em sembla viure del comerç com de la pedagogia. En la carta que volem llegir ahir, en Joan no fa cap al·lusió als vostres plans ni a possibles canvis de residència. Ho heu deixat córrer? Compreneu que parlar de tot això us faci poca il·lusió, tan poca com me'n pugui fer a mi parlar de la meua salut. I, diantrei, d'ençà

que m'ho van demanar, no deixo de parlar-vos de la meua salut a cada carta.

Es ben cert que més que el clima, l'ambient, l'enyorament, les tarantules i l'alta societat, és el no veure una finalitat clara a la nostra vida que ens neguitaja i ens posa de malhumor. Hom accepta amb goig el martiri quan està cert que procura la glòria del Cel; hom s'irrita d'una picada de mosquit quan la pròpia existència sembla tan ridícula com una picada de mosquit. ¿Recordau un sonet de Milton que una vegada vaig provar de traduir? El darrer vers és d'una concisió romana:

They also serve who only stand and wait.

Aguantar ferm, i esperar, és també una manera de servir Déu —la sola finalitat de l'home en la Terra, sigui poeta o adroguer—. Hi ha qui es consagra a l'exercici de la fe, hi ha qui es dona a la caritat —¿per què Déu no ha d'estimar igualment aquells que es donen tots a l'esperança?— No demano pas que us poseu una beta als ulls, però com la fe de les persones intel·ligents ens sembla més profunda que la dels carboners, i la caritat envers els enemics és més noble que cap altra, l'esperança a consciència és tant més divina com més difícil. Potser la finalitat que trobem a faltar en la nostra vida és aquesta: potser Déu ens ha fet només perquè exercitéssim amb tota l'ànima aquesta bellíssima virtut. No siguem reacis i esperem, encara que tota la nostra vida no hagi de ser més que això: esperar.

Jo no trobo la menor dificultat a esperar que algun dia esperarem plegats, sense que un oceà ens separi. N'estic cada dia més segur —i no he estat mai un optimista per les coses que desitjo vivament—. Cal que us convençeu que la vostra vida actual és un episodi sense importància, i que l'únic que importa és treure'n tot el suc possible com a experiència vital.

Tinc ganes d'escriure't un comentari llarg i ben mesurat dels teus poemes, Joan. Els hem acabat de transcriure, amb la Maria Flanes. Però necessito molta calma i llegir-los encara moltes vegades. Hi ha coses que fan una impressió fortíssima —i no pas precisament aquelles que volen suggerir horror—. Així que el meu cervell començarà a funcionar una mica seguit, em posaré a la feina.

En la teva carta em parles de l'Elias. Fa molts mesos que no sé res d'ell, i les cartes que he rebut des de Londres són tan breus i vagues que a penes deixen endevinar res de la seva vida. I el que deixen endevinar, fa tantes ganes de saber-ne més! Si tu tens notícies concretes d'ell, dígues-me'n alguna cosa. M'ha sorprès de veure que hi estàveu en correspondència. ¿Teniu també el gust de tractar éssers ben distints d'un mateix? Quina arca de Noè farem un dia tots plegats!

Fa unes setmanes, un amic nostre a qui el meu pare havia deixat la còpia a màquina dels meus versos que tu vas enviar-li abans d'embarcar, va llegir-los a Carles Riba, veí de la ciutat del Conqueridor d'ençà de primers d'any. Segons sembla, Riba en féu grans elogis i anà a demanar al pare la resta de coses meves, i li prometé una crítica per quan ho hagués llegit tot. Estic content per mi, i de pensar que he pogut donar una grossa alegria al pare, justament en aquests moments en què potser no ho hauria pogut fer si gaudís de bona salut.

I veig que no us he parlat de la salut, encara. La veritat és que no hi ha res de nou. Del juliol ençà he guanyat 400 grs. Ara peso 40 kgs. 400 grs. La cura d'aspiració és ben poc eficaç, a causa de les petites depressions manomètriques que puc fer sense que es presentin reaccions de protesta. Vaig ~~fer~~ fent, però, confiant

que a la llarga aquesta famosa caverna es deixarà convèncer. Vaig llevar-me el dia del sant de la Mercè per dinar i passar la tarda, i no en vaig pas cansar molt, si bé no en vaig moure del silló.

El volum de què la Mercè us parlava, tan hiperbòlicament com sempre, no és més que una còpia que vaig haver de donar a un company, ordenant els versos segons uns grups que ja ni recordo. Em sembla que en la carta anterior ja us incloïa un poema que comença: "La nit és un palau a la teva mesura..." Després d'aquell, he escrit aquests:

∟ Són L'esfinx interior i Mit d'agost.∟

Ben vostre, *

Màrius